

# **Mediterrán Unió - Összefoglaló**

2015. augusztus 28.

MAGYAR NEMZETI BANK

---

**Készítette:**

**Látta:**

**Jóváhagyta:**

## TARTALOM

1. Mediterrán Unió- Vezetői összefoglaló
2. A Mediterrán Unió rövid bemutatása
3. A Mediterrán Unió történelmi háttere
  - 3.1. A barcelonai folyamat
  - 3.2. Nicolas Sarkozy terve, Franciaország szerepvállalása
4. Az Unió a Mediterrán Térségért aktuális stratégiai célkitűzései és tevékenysége
  - 4.1. Üzletfejlesztés
  - 4.2. Társadalmi és civil ügyek
  - 4.3. Felsőoktatás és kutatás
  - 4.4. Környezet- és vízgazdálkodás
  - 4.5. Közlekedés és városfejlesztés
  - 4.6. Energiapolitika
5. Az arab tavasz hatása az Unió a Mediterrán Térségért szervezetre
  - 5.1. Az Unió a Mediterrán Térségért tevékenysége az arab tavasz eseményei alatt
  - 5.2. Lehetséges fejlődési utak az Unió a Mediterrán Térségért számára 2030-ra

# 1. Vezetői összefoglaló

---

Az Unió a Mediterrán Térségért többoldalú, politikai, gazdasági és társadalmi kapcsolatot teremt az Európai Unió, valamint a déli és keleti mediterrán országok között.

A 2008-as párizsi csúcstalálkozón döntöttek létrehozásáról az euromediterrán partnerség folytatásaként, azzal a céllal, hogy a Földközi-tenger térségének országai közötti kereskedelmi együttműködések és erőforrásbeli függőségek révén elősegítsék a tagországokon belüli, valamint azok közötti politikai stabilitást és a béke megteremtését a régióban.

Annak ellenére, hogy a párizsi nyilatkozat rendszeres ülések megtartásáról rendelkezik, az arab–izraeli konfliktus, valamint a mediterrán térség déli részén zajló zavargások miatt ezek megtartására nem mindig kerülhetett sor.

Az alig kétéves szervezet az arab tavasz folyamán nem tudott és nem is tudhatott vezető szerepet játszani a kialakult instabil politikai helyzet kezelésében. A szervezet 2008-as megalakulása után nem tudta hatékonyan kifejezni tevékenységét, mely még viszonylag ismeretlen volt a tagországok állampolgárai körében. Ráadásul az UMT alapítói között jelen voltak egykori bukott diktátorok és államfők, akiket elsodort az arab tavasz szele. Így az egész szervezet hiteltelenné vált a dél-mediterrán térség állampolgárai körében.

A szervezetet megalakulása óta a térségben jelenlévő politikai ellentétek övezik: kezdetben az izraeli-palesztin konfliktus, majd az arab tavasz utáni események osztották meg teljesen az UMT tagországait. Végül az sem járult hozzá a szervezet pozitív megítéléséhez, hogy nehezen találtak mindenki számára elfogadható főtitkár, aki hatékonyan képes koordinálni az UMT-t.

Az első nehézségek ellenére, a 2012-es vezetőség-váltást követően **Fathallah Sijilmassi** főtitkár irányítása alatt az UMT elkezdte a kitűzött célok végrehajtását, folyamatosan bővítette projektjeinek és célkitűzéseinek számát. Jól példázza ezt az elemzésben bemutatott, hat kulcsterületre fókuszáló, számos sikeres stratégiai projekt.

Az UMT sikeres hosszú távú működéséhez azonban mindenképp szükséges, hogy a déli tagállamok belpolitikai helyzete stabilizálódjon, az észak-afrikai országokban legyenek felelős és elismert vezetők, akik részt vesznek az UMT projektjeinek megvalósításában. A tagállamok kormányzatai ugyanis meghatározóak abban, mennyire és milyen szinten tud az UMT továbbfejlődni, akár komolyabb szövetséggé alakulni. A térség országainak ráadásul évszázados ellentéteket kellene maguk mögött hagyniuk annak érdekében, hogy az UMT hatékonyan ki tudja fejteni tevékenységét.

Jelenleg még egy nehéz kérdés, a migráció jelent állandó problémát a szervezet életében: a migránsok nehéz társadalmi beilleszkedése mélyíti a szakadékot az EU és a déli tagállamok között. A többségében marokkói, algériai és török származású illegális bevándorlók korábban is komoly problémát okoztak az EU-s tagállamoknak, jelenleg azonban a helyzet kezd tarthatatlanná válni.

Az UMT idén májusban, Lisszabonban tartott 11. plenáris ülésén is a migráció volt a központi téma. A közgyűlés elismerte, hogy a legnagyobb kihívás, amivel az unió és a mediterrán országok manapság szembesülnek, az a mediterrán országokban zajló regionális konfliktusok eredményeként, az európai uniós országba tartó migráció.

A közgyűlés által megfogalmazott ajánlás közös stratégia kidolgozását sürgeti, minden érintett részvételével. Véleményük szerint ez lenne az egyetlen módja az embercsempészet megállításának illetve a további tengeri katasztrófák elkerülésének.

A tagállamok küldöttei szerint fontos lenne, hogy a migránsok alapvető emberi jogait tiszteletben tartsák a fogadó országok, valamint globális összefogást sürgetnek az észak-afrikai országok vezetőivel annak érdekében, hogy megakadályozzák állampolgáraik tömeges, veszélyes átkelését a Földközi-tengeren.

Ameddig azonban az EU-nak nincs egységes, a tagországok által elfogadott válasza erre a kérdésre, addig nagyon nehéz más témákban az UMT tagállamaival hatékonyan együttműködni.

## 2. A Mediterrán Unió rövid bemutatása

A Mediterrán Unió, azaz az **Unió a Mediterrán Térségért (UMT)** egy 43 országot magába foglaló, többoldalú együttműködés, amely földrajzilag Európát és a Földközi-tenger medencéjét köti össze.

Az UMT-t 2008 júliusában, a barcelonai folyamat újraindításaként hozták létre azzal a céllal, hogy elősegítse a **politikai és gazdasági stabilitást, a gazdasági kapcsolatokat és a jólétet a mediterrán térségben.**

**Az Unió a Mediterrán Térségért tagországai:**

**Az Európai Unió (EU) 28 tagállama:**

Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Csehország, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Szlovákia, Szlovénia

**15 mediterrán partnerország:**

**Délkelet-Európa:** Albánia, Bosznia-Hercegovina, Montenegró;

**Észak-Afrika:** Algéria, Egyiptom, Marokkó, Mauritánia, Tunézia;

**Közel-Kelet:** Izrael, Jordánia, Libanon, Palesztin Nemzeti Hatóság, Szíria, Törökország;

**Mini-állam:** Monaco.

**Az UMT székhelye: Barcelona**

2010-ben az UMT és az akkori spanyol kormány megállapodást kötött, amelynek értelmében az UMT civil szervezetként működik a spanyol jogrendszer szabályait betartva, és a székhelye Barcelonába, a spanyol királyi család egykori rezidenciájába, a Palacio de Pedralbesbe került.

**Az UMT vezetése:**

Szintén 2010-ben hozták létre az UMT főtitkárságát Barcelonában. A jelenlegi UMT főtitkár, **Fathallah Sijilmassi** marokkói származású politikus 2012 márciusa óta tölti be ezt a tisztséget.

A szervezet irányítását társelnökség formájában az Európai Unió és Jordánia közösen végzik 2012 óta.

**Az UMT stratégiája:**

Az UMT tagállamainak állam- és kormányfői hét kiemelt területet azonosítottak, amelyeket a 2008-as párizsi csúcstalálkozó zárónyilatkozatában rögzítettek: a Földközi-tenger szennyezettségének csökkentése, tengeri és szárazföldi kereskedelmi útvonalak kialakítása, polgári védelem, alternatív energiaforrások: napenergia-terv, felsőoktatás és kutatás, az Euro-Mediterrán Egyetem létrehozása, a földközi-tengeri térség üzleti-vállalkozói szektorának fejlesztése.



### 3. A Mediterrán Unió történelmi háttere

---

#### 2.1 A barcelonai folyamat és az euro-mediterrán partnerség

Európa hagyományosan szoros kapcsolatot ápol a Földközi-tenger túlsó partjának országaival. Korábban az Oszmán Birodalomtól, majd Nagy-Britanniától és Franciaországtól függött a régió országainak nagy része, a kolonializmus hanyatlásával ugyanakkor megromlott az öreg kontinens és a déli part viszonya.

Létrejötté után az Európai Gazdasági Közösség igyekezett újra felvenni a kapcsolatot – az első olajválságot követően erősen megnövekedett jelentőségű - térséggel kétoldalú társulási- és kereskedelmi megállapodások formájában. Az Európai Közösségek (EK) végül hét országgal (Algéria, Marokkó, Tunézia, Egyiptom, Jordánia, Libanon és Szíria) kötött átfogó együttműködési egyezményt. Az EK földközi-tengeri politikáját a régió különböző részeihez igazította; ugyanakkor sokat változtatott ezen Spanyolország és Portugália csatlakozása a közösségekhez, valamint az átfogó mediterrán program kidolgozása. A hidegháború végével aztán ismét megjelent a térséget érintő politika újrafogalmazásának szükségessége.

Az új mediterrán politika kialakítása az Európai Tanács 1992-ben, Lisszabonban tartott ülésén kezdődött, ahol a tagállamok szabadkereskedelmi övezet létrehozására tettek javaslatot, 2010-es határidővel. Az együttműködés horizontális kiterjesztéseként pedig több területen ajánlottak partnerséget a déli államoknak, mint például a környezetvédelem, a demográfiai kérdések, a kulturális párbeszéd és a beruházások ösztönzése.

Az EK nagyon tudatosan igyekezett a jó kapcsolat kialakítására, hiszen felismerte, hogy a Földközi-tenger túlsó oldalának országai tartanak piaci pozícióik megromlásától az egységes belső piac 1992-es létrehozásának következményeként. Másrészt a keleti bővítés lehetősége miatt érdekonfliktusok kialakulására is számítottak, így igyekeztek fokozottan ügyelni a két térség kiegyensúlyozott kezelésére. A mediterrán politikát főként Franciaország igyekezett napirenden tartani, ennek köszönhető, hogy az Európai Tanács több ülésén is foglalkoztak a térséggel kapcsolatos javaslatokkal, kérdésekkel.

A mediterrán térséget érintő európai politikában az EU és a mediterrán térség 12 állama (Algéria, Ciprus, Egyiptom, Izrael, Jordánia, Libanon, Marokkó, Málta, Palesztin Nemzeti Hatóság, Szíria, Törökország és Tunézia, valamint megfigyelőként Líbia) által a barcelonai külügyminiszteri konferencián (1995. november 27-28.) létrehozott euro-mediterrán partnerség jelentett előrelépést.

A konferencia eredményeként elindult barcelonai folyamat célja, hogy az abban résztvevő országok közösen teremtsék meg a térség biztonságát, a mediterrán régió gazdasági fejlődését, valamint új regionális kapcsolatrendszert hozzanak létre.

Az együttműködés a következő három pilléren nyugszik:

- 1) **Politikai és biztonsági partnerség:** fő célkitűzése a béke és stabilitás térségének megteremtése. Az alapvető szabadság- és emberi jogok deklarálása mellett foglalkoznak a terrorizmus elleni küzdelemmel, illetve az EU közös biztonsági és védelmi politikáját érintő témákkal.
- 2) **Gazdasági és pénzügyi partnerség:** legfontosabb célja a szabadkereskedelmi elveken nyugvó euro-mediterrán közös gazdasági térség megteremtése. Ennek keretében a gazdasági és társadalmi fejlődés folyamatainak támogatása; a lakosság életkörülményeinek javítása; valamint a foglalkoztatottság növelése. A fentiek elérése érdekében az EU s az egyes dél-mediterrán országok társulási megállapodásokat kötöttek, illetve létrehozták a déli partnerek gazdasági modernizációját segítő MEDA – programot (Mediterranean Development Assistance). Az euro-mediterrán szabadkereskedelmi térség (Euro-Mediterranean Free Trade Area (EMFTA)) közel negyven tagországa 700 millió fogyasztót jelent.
- 3) **Szociális, kulturális és humán területeken körvonalazódó partnerség:** ennek részeként három fő program működik, melyek fókuszában a kulturális örökség védelme, az audiovizuális szektorok kooperációja és az ifjúságpolitika áll. Az így létrejött együttműködésben az emberi erőforrások fejlesztése és a civil társadalmak közti kapcsolatok erősítése is kiemelt szerepet kap.

Az EU a célkitűzések elérésére az 1995 és 2007 közötti időszakban 16 milliárd eurós keretet különített el, melynek nagyságrendileg 70%-a került ténylegesen felhasználásra. A 2007-2013-as költségvetési ciklusban ugyancsak 16 milliárd euróval finanszírozták az EU-s tagállamok a barcelonai folyamatot, melynek elindulásakor még mind az EU, mind a déli partnerek meglehetősen optimisták voltak. Mára azonban elmondható, hogy a kezdeményezés nem tudott valós fordulatot hozni a térség fő gazdasági, szociális és kulturális folyamataiban; sajnos még mindig óriási a szakadék az északi és déli államok között.

## 2.2 Nicolas Sarkozy Mediterrán Unió terve, Franciaország szerepvállalása

A barcelonai folyamattal párhuzamosan fogalmazta meg elnökválasztási kampányában Nicolas Sarkozy a Mediterrán Unióról szóló tervét 2007 februárjában, melyet megválasztása után, egy Marokkóban tett látogatása során hirdetett meg „a Földközi-tenger valamennyi népéhez” intézett felhívás formájában.

A korábbi francia elnök szerint a barcelonai folyamat mára lendületét veszítette, színtelenné és mechanikussá vált, így változtatni kell az EU mediterrán-politikáján. Elképzelése meglehetősen sok változtatáson ment keresztül a gondolat megszületésétől mostanáig. Eredetileg csupán az EU-s tagállamoknak szánt aktív szerepet a közösségben, a többiek mindössze megfigyelő státuszt kaptak volna; kivételt képezett volna Törökország és Izrael. Az előbbi azért, mert már 1952 óta a NATO tagja és a többi déli államhoz képest demokratikus berendezkedésű, utóbbi pedig szintén a stabil, demokratikus berendezkedése miatt, holott Sarkozy tudhatta, hogy a főleg muzulmán országok nem fogadják majd el Izraelt partnernek.

Nicolas Sarkozy 2007-es, spanyol és olasz kollégájával történt egyeztetésének eredményeként egyre inkább egy „unió belüli unió” terve kezdett körvonalazódni. A többi EU-s tagállam nem támogatta a volt francia elnök tervét, annak ellenére sem, hogy tudták a mediterrán térséggel fennálló kapcsolat megújításra szorul. Komoly, korábban nem létező veszélyforrásként jelent meg ugyanis az illegális bevándorlás és a terror-fenyegetettség problémája; arról nem is beszélve, hogy a régió jelentős energiaforrásokkal (kőolaj, földgáz), valamint mezőgazdasági termelésre alkalmas földterületekkel rendelkezik.

A francia elképzelés legbefolyásosabb ellenzője a német kancellár, Angela Merkel volt. Meglátása szerint a mediterrán együttműködésnek a teljes EU-t érintő projektté kell válnia, pontosan azért, mert a nehézségek, melyek megoldására Franciaország a Mediterrán Unió létrehozásával keresi a választ, mindegyik tagállam számára problémát jelentenek.

A francia-német kompromisszum eredményeként kihirdetésre került a „Barcelonai folyamat - Unió a Mediterráneumért”, mely az EU hivatalos álláspontja szerint a barcelonai folyamat „kiteljesedéseként” értelmezendő. A gyakorlatban azonban az így elfogadott javaslat egy kevésbé speciális és emiatt kevésbé hatékony Mediterrán Unió-t hozott létre.

2008. június 13-án, a Mediterrán Unió hivatalos alapító ülésén az EU akkor 27 tagállamának képviselői mellett Marokkó, Algéria, Tunézia, Líbia, Egyiptom, Jordánia, Palesztina, Izrael, Szíria, Libanon, Törökország, Mauritánia, Monaco, Horvátország, Bosznia-Hercegovina, Montenegró és Albánia politikai vezetői is részt vettek. Az újonnan megalakult szövetség prioritásai közé sorolta a délről északra irányuló migráció problémáinak megoldását, a terrorizmus elleni harc összehangolását, az izraeli-palesztin konfliktus kezelését, a Földközi-tenger ökológiai védelmét.

A fent felsorolt országok állam- és kormányfői által aláírt ún. Párizsi nyilatkozatban hat regionális cél közvetlenül is kiemelésre került:

- 1) A Földközi-tenger megtisztítása
- 2) A tengeri- és szárazföldi közlekedés fejlesztése
- 3) Katasztrófavédelem
- 4) Egy ún. „Euro-Mediterrán Egyetem” létrehozása
- 5) Napenergiára épülő fejlesztések
- 6) Vállalkozásösztönző programok

A tagországok által nagy lelkesedéssel elfogadott célok megvalósítása/megvalósíthatósága már a nyilatkozat aláírásának pillanatában kétséges volt, különös tekintettel arra, hogy már a barcelonai folyamat során sem tudtak az EU-s tagállamok hatékony segítséget adni a déli partnerállamok gazdasági- és társadalmi problémáinak megoldásához. Ráadásul a biztonságpolitikai nehézségek tovább súlyosbodtak a térségben, mely tovább erősítette az EU-ba irányuló illegális bevándorlást.

## 4. Az Unió a Mediterrán Térségért aktuális stratégiai célkitűzései és tevékenysége

A Mediterrán Unió hat stratégiai szempontból fontos, kiemelt területen folytat tevékenységet, ezeket az alábbiakban külön-külön is bemutatjuk.

### 3.1. Üzletfejlesztés

#### FOGLALKOZTATOTTSÁG NÖVELÉSE

A mediterrán térségben az egyik legmagasabb a munkanélküliség a világon, ezért az UMT titkársága olyan konkrét projektek végrehajtásában vesz részt, amelyek a foglalkoztatási lehetőségek fejlesztésére koncentrálnak és a vállalkozások foglalkoztatási készségeit erősítik. Az UMT különösen nagy hangsúlyt fektet a fiatalokra és a nőkre, és olyan, az egész térségen átívelő problémákra próbál megoldást találni, mint a nők szerepének erősítése és a fiatalok foglalkoztatottsági arányának javítása.

#### KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK TÁMOGATÁSA

Az UMT különös figyelmet szentel a mikro-, kis- és középvállalkozásoknak, hiszen a KKV-k jelentik az innováció és a gazdasági növekedés hajtóerejét a mediterrán térségben. Az UMT titkárságának célja, hogy támogassa a már működő kis- és középvállalkozásokat, felmérje az igényeiket, és olyan törvényi szabályozásokat, illetve pénzügyi eszközöket és technikai segítségnyújtást biztosítson számukra, amelyek lehetővé teszik a növekedésüket.

##### 3.1.1. MED4JOBS – Mediterranean Initiative for Jobs

A Med4Jobs az UMT egyik kiemelt kezdeményezése, amelyet 2013-ban indítottak újtárra azzal a céllal, hogy segítsen a fiatalok és a nők foglalkoztatottsági arányának növelésében, csökkentse a szakadékot a munkaerőpiaci kereslet és kínálat között, valamint előmozdítsa a vállalkozói kultúra fejlődését és a magánszektor erősödését.

A Med4Jobs egy szektorok közötti, projekt-alapú kezdeményezés, amely kiterjed a munkaerőpiac kínálati és keresleti oldalára is.

#### A Med4Jobs három fő kérdést céloz meg:

- **Foglalkoztathatóság:** első lépésként azonosítani kell az eltérést a régióban rendelkezésre álló készségek és a munkaerőpiac igényei között, majd sikeres képzéseket kell szervezni, hogy a munkakeresők alkalmazkodhassanak a munkaerőpiac igényeihez.
- **Munkaerő-közvetítés:** A munkavállalók számára a munkahely-keresés megkönnyítése, illetve a munkáltatók számára munkaerő közvetítése.
- **Üzleti környezetet élénkítő infrastruktúra:** Fejlesztési programok indítása KKV-k számára, például inkubátorházak létrehozása vagy coaching programok.

## MEDITERRANEAN INITIATIVE FOR JOBS - MED4JOBS



#### LOCATION

- Algeria
- Morocco
- Tunisia
- Egypt
- Jordan
- Lebanon
- Palestine

#### PROMOTER

Initiative developed by the Secretariat of the Union for the Mediterranean

### 3.1.2. Generation Entrepreneur\_ - Vállalkozói Generáció

A "Generation Entrepreneur" projekt a **MED4JOBS legelső, 2013-ban elindított projektje**, melynek célja, hogy az észak-afrikai és a levantei régióban olyan üzleti környezetet alakítson ki, amely ösztönzőleg hat a fiatalok vállalkozói kedvére.

A projekt az alábbi országokra terjed ki: **Algéria, Egyiptom, Jordánia, Libanon, Marokkó, Palesztina és Tunézia.**

A projektet integrált megközelítéssel valósították meg, amely a munkaerőpiac keresleti és a kínálati oldalát is figyelembe veszi.

A projekt célja, hogy több szinten támogassa és fejlessze a vállalkozói ökoszisztémát, az általános és középiskolákban végzett, vállalkozói ismeretek oktatásától kezdve a gyakorlati képzésig, amelyek során vállalkozásokat hoznak létre a fiatal felnőttek.

A „Generation Entrepreneur” kiterjed a magánszektorra is, a már sikeres vállalkozók mentori, a vállalatok pedig finanszírozói szerepet tölthetnek be benne. A projektben körülbelül 79 000 iskolai és egyetemi hallgató vehet részt és a képzési programok által támogatott projekt 500 munkahelyet teremt majd, a mentori és inkubációs programok sikerességétől függően.

A projekt főtámogatója az [INJAZ Al-Arab](#) (az INJAZ jelentése "Achievement", vagyis eredmény) egy olyan non-profit szervezet, amely a Közel-Keleten és az észak-afrikai (MENA) régióban 15 országban működik. Regionális képviselői irodájuk Ammanban, Jordánia fővárosában található.

A projekt teljes költségvetése 3,4 millió euro, az INJAZ Al-Arab ebből 380 000 eurót finanszíroz.

A projekt az alábbi három összetevőből áll:

- **INJAZ vállalkozói ismeretek képzés:** Az általános és középiskolás diákok vállalkozói ismeretek képzésben részesülnek, mely során elsajátítják az üzleti koncepciókat és olyan képességeket fejlesztenek, mint az analitikus gondolkodás, a csapatmunka, a kreativitás vagy a vezetés.
- **INJAZ Company Program:** A diákok a középiskolákban és az egyetemeken olyan gazdasági és vállalkozási ismeretek órákat hallgathatnak, melyeket üzletemberek tartanak. A magánszektor vállalkozói egyben mentorként is funkcionálnak és tanácsokkal látják el a fiatalokat, hogy hogyan lehet a valós életben vállalkozásokat indítani.
- **INJAZ Start-up Program:** A fiatalok által összeállított üzleti projekttervek gondos kiválasztáson esnek át, és a legjobbak megkapják az esélyt, hogy valódi üzleti vállalkozást hozzanak létre. A kiválasztott projektek inkubációs programban vehetnek részt, valamint finanszírozásban és külön üzleti mentori szolgáltatásban részesülnek.

## GENERATION ENTREPRENEUR

### LOCATION

- Algeria
- Egypt
- Jordan
- Lebanon
- Morocco
- Palestine
- Tunisia

### DURATION

- Three years in conjunction with the regular school calendar.
- Project implementation is expected to start in 2015.

### TOTAL COST

€3.4 million

### PROMOTER

INJAZ Al-Arab.

### PARTNERS

- Ministries of Education of participating countries.
- Private Sector companies engaged in the programme.

### CONTRIBUTION

€380,000 by INJAZ Al-Arab.



### 3.1.3. Regionális platform a kulturális és kreatív iparágak és klaszterek fejlesztésére a dél-mediterrán térségben

Ez a projekt a **MED4JOBS második nagy kezdeményezése**, amelyet 2014-ben indítottak útjára az Egyesült Nemzetek Iparfejlesztési Szervezetével, az **UNIDO**-val közösen. Az ENSZ szakosított szervezetének az a feladata, hogy elősegítse és felgyorsítsa a fenntartható ipari fejlődést a fejlődő országokban.

Az UMT titkársága és az UNIDO közösen finanszírozzák a projektet, előbbi 300 000 euróval, utóbbi pedig 5,6 millió euróval.

A dél-mediterrán projekt célja a kulturális és kreatív iparágak és klaszterek fejlődésének elősegítése azáltal, hogy egy regionális platformon keresztül folyamatos tapasztalatcserére ad lehetőséget a kulturális és kreatív üzleti területeken.

A projekt 2014-től 2018-ig tart, a cél az, hogy javuljanak a vállalkozói együttműködések, különös figyelmet fordítva a nemek közti különbségekre, valamint az új munkahelyek teremtésének elősegítésére a régióban.

A projekt első szakaszában feltérképezik, majd elemzik azokat a kihívásokat, amellyekkel az UNIDO által kiválasztott nyolc kulturális iparág jelenleg küzd. Emellett azonosítják a program számára releváns vállalkozásokat és a kulturális iparág fontosabb szereplőit az egyes dél-mediterrán országokban. Ezt követően iparági klaszterekre bontva workshopokat szerveznek a vállalkozások és az érdekeltek számára, ahol az érintettek közösen keresik a válaszokat a kihívásokra és meghatározzák a képzési, fejlesztési igényeket.

## ESTABLISHMENT OF A REGIONAL PLATFORM FOR THE DEVELOPMENT OF CULTURAL AND CREATIVE INDUSTRIES AND CLUSTERS IN THE SOUTHERN MEDITERRANEAN



#### LOCATION

- Southern Mediterranean countries

#### DURATION

July 2014 – December 2018

#### TOTAL COST

€300,000 (for the UFM-labelled project)

#### PROMOTER

United Nations Industrial Development Organization (UNIDO).

#### PARTNERS

European Commission.

#### CONTRIBUTION

€300,000 by UNIDO (European Union grant).

### 3.1.4. Mediterranean Entrepreneurship Network - "Réseau Entreprendre"

#### Mediterrán vállalkozói hálózat

A MED4JOBS legújabb, 2015-ben indult kezdeményezése a Franciaországban évtizedek óta sikeresen futó program, az ún. „Réseau Entreprendre” nemzetközi kiterjesztése, azaz a Réseau Entreprendre International (REI), melynek célja, hogy egy vállalkozókból álló hálózatot hozzon létre a mediterrán térségben és támogassa a helyi "Réseau Entreprendre" társaságok, azaz vállalkozói egyesületek létrehozását Marokkóban és Tunéziában. A vállalkozói hálózatok lényege, hogy a már sikeres üzletemberek mentorként támogatják azon fiatalokat, akik most indítják be vállalkozásaikat és az első 2-3 év során havi rendszerességgel tartanak személyes konzultációt számukra. A "Réseau Entreprendre" emellett pénzügyi támogatást is nyújt a kezdő vállalkozóknak, kamatmentes, fedezet nélküli hitel formájában, amelyet 5 éven belül kell visszafizetniük, ezzel lehetővé teszi számukra, hogy beindítsák saját vállalkozásukat.

A projekt általános célja, hogy támogassa a már létező vállalkozói egyesületeket Tunéziában és Marokkóban, valamint további 13 új társaságot hozzon létre a 2015-2018-as időszakban. Ezek a vállalkozói egyesületek több mint 450 új vállalkozást indítanak majd az elkövetkező 3 évben, ezzel 3000 új munkahelyet teremthetnek.

Az eredeti Réseau Entreprendre Franciaországban 1986-ban indult és fennállása óta nagy sikereket ért el: 7600 új vállalkozást sikerült elindítani és mintegy 70.000 munkahely jött létre.

## Mediterranean Entrepreneurship Network Réseau Entreprendre en Méditerranée



#### DURATION

January 2015 – January 2018

#### TOTAL COST

€6.8 million

#### PROMOTER

Réseau Entreprendre International

#### PARTNERS

- Caisse des Dépôts et Consignations
- French Agency for Development
- Société Générale
- BMCE Bank
- Office Chérifien des Phosphates
- European Investment Bank
- Tunisian-Kuwaiti Bank
- Qatar Friendly Fund

#### CONTRIBUTION

€851,000 (12% of total project cost) by the promoter

### 3.1.5. EMDC - Euro-Mediterrán Fejlesztési Központ

A 2013-ban létrehozott Euro-Mediterrán Fejlesztési Központ (EMDC) célja, hogy segítse a mikro-, kis- és középvállalkozások (KKV-k) tevékenységét a kezdeti és a kritikus szakaszokban, hogy növekedhessenek és idővel nemzetközivé váljanak. Az EMDC a már meglévő hazai intézményeket fogja össze, és ezáltal egy üzleti tanácsadói központ-hálózatot alakított ki. Ezek a tanácsadó központok minősített üzleti tanácsadási szolgáltatásokat végeznek azzal a céllal, hogy javuljon a KKV-k piaci hozzáférése és könnyebben juthassanak pénzügyi forrásokhoz, valamint fejleszteni tudják humán erőforrásaikat. A projekt célja, hogy erősítse az országos szinten már fennálló együttműködéseket és kiegészítse a működő programokat oly módon, hogy egy nemzetközi hálózatot alakítson ki, amely együttműködik a mediterrán régió már tevékenykedő szervezeteivel.

Az EMDC nemzetközi szolgáltatásokat nyújt, üzleti rendezvényeket, például kiállításokat, konferenciákat, találkozókat szervez, és személyre szabott segítséget kínál. Szakmai támogatást nyújt a KKV-k számára, beleértve piackutatásokat, a piaci igények előzetes felmérését, a fejlesztések támogatását, valamint stratégiai partnerek felkutatását és business to business (B2B) stratégiák kialakítását.

Az EMDC projekt az első fázisban a régió négy országában indult: Marokkóban, Tunéziában, Egyiptomban és Jordániában. A második szakaszban tervezik a projekt kiterjesztését a mediterrán régió többi országára is a déli és keleti térségben.

Az EMDC partnerei között találjuk az Európai Beruházási Bankot (EIB), valamint az Olasz Külügyminisztériumot ([FARNESINA](#)) is.

Az EDMC főtámogatója a Milánói Kereskedelmi Kamara speciális ügynöksége, a [PROMOS](#), amely a nemzetközi kerekedelmi tevékenységek előmozdítását végzi. A PROMOS Lombardia területén működik és két fő célja van: egyrészt a helyi vállalatok versenyképességének fejlesztése annak érdekében, hogy a külföldi piacokon jobban érvényesülhessenek, másrészt külföldi befektetők és források bevonása a Milánóban és Lombardiában működő vállalkozások számára.

## EURO-MEDITERRANEAN DEVELOPMENT CENTER FOR MICRO, SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES (EMDC)

### LOCATION

- Tunisia
- Morocco
- Jordan
- Egypt

### DURATION

1st semester 2013 – 2nd semester 2015

### TOTAL COST

€5.4 million

### PROMOTER

- Chamber of Commerce of Milan (Italy).

### PARTNERS

- Italian Government.
- European Investment Bank.

### CONTRIBUTION

- €500,000/year by the Chamber of Commerce of Milan.
- €200,000/year by the Italian Banking System.
- €500,000/year by the Chamber of Commerce of Milan / PROMOS and Partners as in-kind contributions.

### 3.1.6. Mobil finanszírozás - a gazdasági integráció támogatása mobil pénzügyi szolgáltatások révén a dél- és kelet-mediterrán országokban

A minőségi pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés - beleértve a fizetési módokat, megtakarításokat, hiteleket, biztosítási szolgáltatásokat és banki átutalásokat - elengedhetetlen a háztartások és a fogyasztók számára.

A 2014. október 1-jén útjára indított, 1,3 millió eurós költségvetéssel rendelkező projekt célja a mobil pénzügyi szolgáltatásokat érintő szabályozás fejlesztése, ezáltal az innovatív, mobil pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés bővítése a teljes lakosság számára a mediterrán térség déli és keleti részében.

A projekt végrehajtója az Európai Beruházási Bank (EIB), fő támogatói a marokkói jegybank (Bank-Al Maghrib) és a jordán jegybank (Central Bank of Jordan).

A mediterrán régió déli és keleti országainak többségében elsősorban a hagyományos pénzügyi eszközökhöz és banki szolgáltatásokhoz való hozzáférés a jellemző, egyrészt az infrastruktúra hiányossága, másrészt az alacsony jövedelemmel rendelkező személyek száma miatt. Ezeket a gazdasági szereplőket könnyebben be lehet vonni a pénzügyi szolgáltatások rendszerébe, ha nem csak készpénzt használhatnak fizetőeszközként, hanem a mobiltelefonjukon keresztül is végezhetnek pénzügyi tranzakciókat. A mobilfizetés az alacsony jövedelemmel rendelkezők számára is előnyt jelent.

A mobilfizetés széleskörű elterjedése hozzájárul majd a gazdasági fejlődéshez, hiszen ezáltal növekedhet a hivatalos csatornákon keresztül végrehajtott tranzakciók száma, valamint lehetőséget ad az új, innovatív termékek fejlesztésére is. A projekt így javíthatja a régió versenyképességét és elősegítheti az integrációt, a kereskedelmet és a magánszektor fejlődését.

A pénzügyi integráció támogatja a társadalmi integrációt is, hiszen a társadalom legsérülékenyebb rétegeit is bekapcsolja a gazdasági körforgásba, ezáltal is elősegítve a társadalmi stabilitást. Az eddigi tapasztalatok alapján a megfelelően tervezett és megvalósított pénzügyi integrációs projektek pozitív hatással vannak a nők gazdasági szerepére is, emellett segítik a nemek közötti egyenlőtlenségek és a szegénység csökkentését, valamint munkahelyeket teremtenek.

## MOBILE FINANCE – PROMOTING FINANCIAL INCLUSION VIA MOBILE FINANCIAL SERVICES IN THE SOUTHERN AND EASTERN MEDITERRANEAN COUNTRIES



### 3.2. Társadalmi és civil ügyek

A dél-mediterrán térség utóbbi években tapasztalt viharos politikai és társadalmi eseményeit követően az UMT titkárságának eltökélt szándéka, hogy megértse a régió lakosságának igényeit és világos és megvalósítható projekteket valósítson meg a civil, a társadalmi és a gazdasági fejlődés támogatására. Az alulról felfelé építkező és többszereplős megközelítés támogatja az egyes országok kormányai és parlamentjei, a helyi és regionális hatóságok, a magánszektor és a helyi szervezetek közötti együttműködések. Az UMT nagy hangsúlyt fektet a fiatalok foglalkoztatottsági arányának javítására azzal, hogy az oktatási kínálat és a munkaerőpiaci kereslet közötti szakadékot áthidaló kezdeményezéseket igyekszik indítani. Különös figyelmet fordít arra, hogy biztosítsa a nők nagyobb szerepvállalását a társadalomban, megnyitva az utat szerepük erősítéséhez és a nemek közötti egyenlőtlenségek csökkentéséhez.

Az UMT honlapján jelenleg négy olyan projektről található információ, amelyek a társadalmi és civil ügyek stratégiai területéhez tartoznak, ezek közül három a nők munkaerő piaci helyzetét hivatott javítani, egy pedig az iskolai oktatásban vállal szerepet, elsősorban a lányok ellen irányuló iskolai erőszak megelőzését tűzve ki célul.

#### 3.2.1. „A nők szerepének megerősítése és növelése”

A nők szerepének megerősítését célul kitűző projektek közül ez a legátfogóbb program, amelyet 2013-ban indított az UMT titkársága. A projekt fő célja, hogy növelje a nők szerepét az euro-mediterrán térség társadalmában annak érdekében, hogy hozzájáruljanak a régió hosszú távú fenntartható fejlődéséhez. A projekt hosszú távú stratégiai célja a nemek közötti egyenlőség kialakítása. A projekt holisztikus megközelítéssel építkezik, így magában foglalja a felsőoktatási intézményeket és a tudományos közösségeket, és velük közösen különböző innovatív eszközöket alakít ki: egy online Gender intézetet, egy laboratóriumot, amely a gyakorlati tapasztalatok megosztására hivatott, és egy akadémiai és tudományos hálózatot.

A projekt három, egymással összefüggő pilléren nyugszik:

- **Egy tudásalapú központ kialakítása:** az euro-mediterrán térség információs központja, ahol különböző kutatásokat, cikkeket és jelentéseket gyűjtenek össze és tesznek elérhetővé bárki számára a nemek közötti egyenlőséggel, a férfiak és a nők közötti különbségekkel kapcsolatos témákban.
- **A hálózatok hálózatának létrehozása:** egy három nyelven (francia, angol és arab) elérhető interaktív internetes platform kialakítása, amely biztosítja a civil szervezetek, a felsőoktatási intézmények, a kutatók, a szakminisztériumok, a helyi önkormányzatok és a vállalkozások számára a kapcsolat- és hálózatépítési lehetőségeket a nemek közötti egyenlőséggel és a nők helyzetének fejlesztésével kapcsolatos tapasztalatok megosztására.
- **Konkrét projektek megvalósítása a helyszínen:** a hátrányos helyzetű nők hatékony támogatásában való aktív részvétel a gazdasági, politikai, társadalmi és kulturális élet terén. Az eredményesen és sikeresen megvalósított projektek révén a rendszer folyamatosan gazdagodik új információkkal, amelyeket a tudás-laboratóriumon keresztül osztanak majd meg, és értékeli a projekt előrehaladását és annak hosszú távú fenntarthatóságát.

## DEVELOPING WOMEN EMPOWERMENT

#### LOCATION

- Union for the Mediterranean countries

#### DURATION

Three years

#### TOTAL COST

€1.5 million approx.

A projekt főtámogatója az UMT által alapított Euro-Mediterranean Women Foundation alapítvány. A teljes költségvetés 1,5 millió euro, melyhez Franciaország 150 000 eurót ad támogatásul.

#### PROMOTER

Euro-Mediterranean Women Foundation.

#### PARTNERS

The Foundation's 6 founding members:

- European Institute of the Mediterranean (IEMed).
- Forum Femmes Méditerranée.
- Réseau Universitaire et Scientifique Euro-Méditerranéen sur le Genre et les Femmes (RUSEMEG).
- Fédération de la Ligue Démocratique des Droits des Femmes.
- Center for Arab Women Training and Research (CAWTAR).
- Délégation Interministérielle à la Méditerranée (DIMED).

The Directorate of the Foundation will include other members in the coming period.

#### CONTRIBUTION

€150,000 from France.

### 3.3. Felsőoktatás és kutatás

A felsőoktatás és kutatás területe meghatározó a mediterrán térség közös, prosperáló jövőjének megalapozása szempontjából.

Az UMT titkársága számos szervezettel aktívan együttműködik különböző projekteken és kezdeményezéseken, hogy minél magasabb színvonalú euro-mediterrán felsőoktatást és kutatási központot hozzanak létre.

A 2007 júniusában az euro-mediterrán felsőoktatási és kutatási miniszteri konferencián elfogadott Kairói Nyilatkozattal összhangban az UMT titkárságának célja, hogy:

- ösztönözze és segítse a hallgatók, az oktatók és a kutatók transznacionális mobilitását a Földközi-tenger mindkét oldaláról;
- támogassa az innováció, a tudás- és technológia-megosztást, illetve annak gazdasági megtérülését az iparban;
- segítse a diákok vállalkozókészségének fejlesztését és a munkaerőpiaci igényeknek megfelelő foglalkoztathatóságát;
- támogassa az oktatáshoz és a szakképzéshez történő méltányos hozzáférést;
- az euro-mediterrán felsőoktatási és kutatási terület megerősítésével és fejlesztésével hidat képezzen a Földközi-tenger két partján élő nemzetek között.

### 3.3.1. Új Esély Mediterrán Hálózat

A 2015 áprilisában meghirdetett projekt célja, hogy növelje azon mediterrán térségbeli fiatalok foglalkoztathatóságát innovatív képzési programokon keresztül, akik kimaradtak az iskolából vagy bár rendelkeznek diplomával, mégsem sikerült elhelyezkedniük.

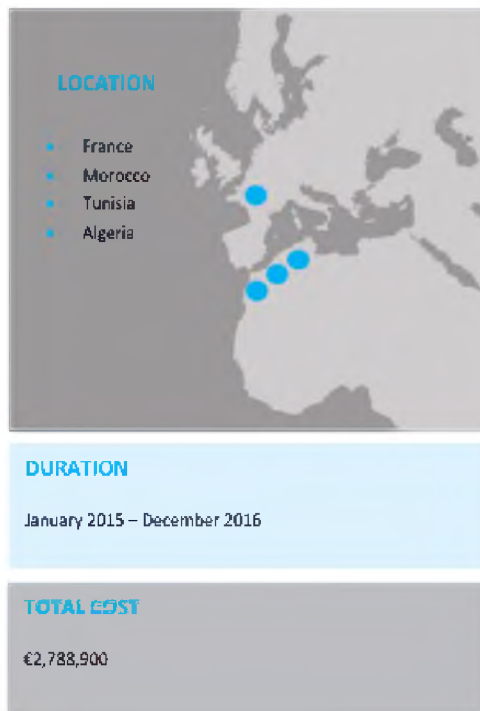
Az Új Esély Mediterrán Hálózat (MedNC) elnevezésű program összhangban áll a Mediterranean Initiative for Jobs (Med4Jobs) által meghatározott célkitűzésekkel és kritériumokkal, illetve megfelel az UMT azon stratégiai céljának, mely a szakképzés és felsőoktatás minőségi javítását fogalmazta meg. A program kiemelt figyelmet fordít a fiatal nők helyzetére.

A program három különböző területet foglal magában:

- A **képzési terület** támogatja az olyan alapvető ismeretek tanítását, készségek fejlesztését, mint a kommunikáció (francia nyelven), a matematika, az informatika és az angol nyelv.
- A **vállalati partnerséggel** foglalkozó terület segíti a fiatalokat, hogy a partner cégeknél gyakornokokként tanulmányaikat releváns szakmai tapasztalattal is kiegészíthessék.
- A **szociális terület** támogatja a fiatalokat az esetlegesen felmerülő családi vagy egészségügyi problémák megoldásában. A program első fázisában Marokkó, Tunézia és Algéria fiataljai vehetnek részt, nagyságrendileg kb. 1500-an. A második szakaszban a Mashreq országok közül először Libanon, majd Egyiptom és Jordánia, végül pedig az összes többi mediterrán ország részesülhet a projekt támogatásaiból. Természetesen a szervezet próbálja a fent megfogalmazott általános célokat minden országban - amennyire csak lehetséges - az egyedi igényeknek megfelelően alakítani; éppen ezért minden ország saját nemzeti koordinátorral fog rendelkezni, aki a helyszínen méri majd fel, hogy milyen támogatásra van az adott államnak leginkább szüksége.

A projekt főtámogatója a Gazdasági Együttműködési Szervezet a Mediterráneumért és a Közel-Keletért (OCEDO), partnerségben a Marseille-ben működő Második Esély Iskolájával (E2C) és a Francia Fejlesztési Ügynökséggel (AFD).

## MedNC New Chance Mediterranean Network



### 3.3.2. Élelmiszerbiztonsági és vidékfejlesztési felsőfokú szakképzés

A 2013 márciusában meghirdetett, és idén kezdődött 2 éves projekt célja, hogy – a felsőoktatás fejlesztése által segítse a mediterrán országok közötti együttműködést az élelmiszerbiztonság és a vidékfejlesztés területén.

Az élelmiszerbiztonsági és vidékfejlesztési felsőfokú szakképzési projektben öt konkrét és további kiegészítő célkitűzések megvalósítása által szeretnék folyamatosan fejleszteni a CIHEAM (International Centre for Advanced Mediterranean Agronomic Studies) MSc programjait és felsőfokú szakképzettséget nyújtó tanfolyamait.

A CIHEAM kormányközi szervezet, mely 1962-ben az OECD és az Európa Tanács közös kezdeményezéseként alakult meg. Hét dél-európai ország alapította, később hat további mediterrán ország csatlakozott hozzájuk. A szervezet küldetése szerint posztgraduális képzéseket, kutatási lehetőségeket nyújt mezőgazdasági, élelmiszerbiztonsági és vidékfejlesztési területen a 13 mediterrán tagország fiataljainak és szakembereinek.

A projekt öt konkrét célkitűzést tartalmaz:

- A vállalkozói szellem ösztönzése, a foglalkoztathatóság és a „gender” kérdések.
- „Mediterrán Doktori Platform” létrehozása.
- Az e-learning fejlesztése.
- A minőségbiztosítási rendszerek javítása.
- A szervezet által kibocsátott diplomák nemzetközi elismertségének javítása.

## HIGHER EDUCATION ON FOOD SECURITY AND RURAL DEVELOPMENT

**LOCATION**

- The main activities will be executed at each of the four CIHEAM institutes (MAIs) located in Bari (Italy), Chania (Greece), Montpellier (France) and Zaragoza (Spain).

**DURATION**  
2015-2017

**TOTAL COST**  
€1.2 million

**LEADING PROMOTER**  
Office of Economic Cooperation for the Mediterranean and the Middle East (OCEMO)

**OTHER PROMOTERS**

- Second Chance School (E2C) – Marseille (technical operator)
- French Agency for Development (AFD) (financial operator)

**LOCAL PARTNERS**

- Office Chérifien des Phosphates (OCP) - Morocco
- Higher Institute of Accounting and Business Administration (ISCAE) - Tunisia
- Partners currently under identification - Algeria



### 3.3.3. A Fez-i Euro-Mediterrán Egyetem

A marokkói Fez városában idén szeptembertől elinduló Euro-Mediterrán Egyetem új, egyedi regionális campusként segíti majd a kulturális párbeszéd és a felsőoktatási együttműködés kialakítását a Földközi-tenger két partján elhelyezkedő országok között.

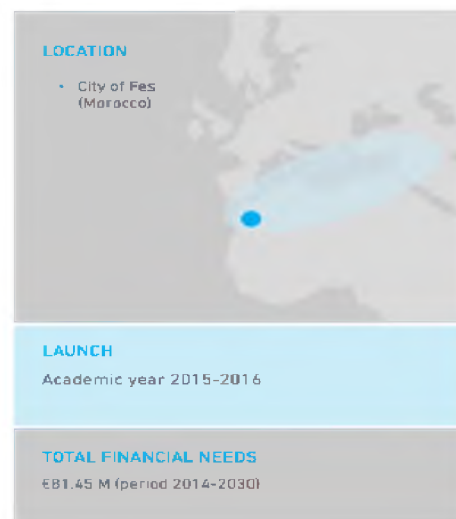
Nagyjából 6 000 diák tanulhat majd az új intézményben, melyben nemcsak a hallgatók, az oktatók és a kutatók nemzeti sokszínűségére fektetnek hangsúlyt, hanem arra is, hogy a nyelv és szakismeret oktatásával hozzájáruljanak a mediterrán régió integrált fejlesztéséhez.

A projekt legfőbb támogatója a marokkói Felsőoktatásért, Tudományos Kutatásért és Felsőfokú Szakképzésért felelős királyi minisztérium.

A projekt négy legfontosabb célkitűzése:

- 1) Nemzetközi környezetben magas színvonalú felsőoktatási és kutatási programok kialakítása.
- 2) A tantervek középpontjában az euro-mediterrán régió integrált fejlesztése áll. A kezdeti oktatási program a következőket tartalmazza:
  - Mediterrán történelem, civilizációk és örökség
  - Jog, közgazdaságtan és politikatudomány
  - Környezetvédelem és megújuló energiaforrások
- 3) A nemzetközi hallgatói és kutatói mobilitás előmozdítása, megvalósítása kombinált diplomák és ösztöndíj lehetőségek által.
- 4) A hallgatók foglalkoztathatóságának elősegítése, spin-off és start-up vállalkozások alapításának ösztönzése a kutatási-, innovációs- és technológia transzfer által

## THE EURO-MEDITERRANEAN UNIVERSITY OF FES



### 3.3.4. Euro-Mediterrán Masters és PhD Programok

Az "Euro-Mediterrán Masters & PhD" projekt elsődleges célja, hogy növelje a hallgatók elhelyezkedési lehetőségeit úgy, hogy kifejezetten a mediterrán régióra specializált képzések által piacépítő tudást biztosít számukra.

Az Euro-Mediterrán Masters és PhD programok célja olyan elkötelezett és nagy tudású szakemberek képzése, akik jövőbeni – nemzetközi vállalatoknál, a közigazgatásban, kutató-központokban vagy non-profit szervezeteknél végzett - munkájuk által hozzájárulnak a mediterrán régió fejlődéséhez, átalakulásához.



A projektben meghirdetett **mester programok** olyan kiemelt területekre fókuszálnak, melyek nagyon fontosak az euro-mediterrán régió fejlődése szempontjából, így pl.:

- A mediterrán régió környezeti tisztasága
- Üzletfejlesztés a mediterrán régióban
- A mediterrán régió vízi és szárazföldi közlekedése.

A projektben meghirdetett **doktori programok** témái segítségével a hallgatók megoldásokat kereshetnek az Észak-Afrikában és a Közel-Keleten felmerült politikai konfliktusok, és az ezeket követő polgári forradalmak során felmerült kihívásokra:

- Felelős kormányzás és a közigazgatás fejlesztése
- Oktatási adminisztráció, vezetés és szervezetfejlesztés
- Emberi jogok, intézményfejlesztés és demokratizálás.

Mind a mester, mind pedig a PhD programokra minden olyan egyetemen lehet jelentkezni, mely az EMUNI Network tagja. Az EMUNI Network-öt a 2008-as Párizsi nyilatkozat hívta életre: több mint 200 egyetemi tagja révén igazi nemzetközi közösség. Központja a szlovéniai Portorož-ban található. A szervezet küldetése, hogy elősegítse a hallgatók, az oktatók és a kutatók mobilitását a mediterrán régióban.

### 3.4 Környezet és vízgazdálkodás

A Földközi-tenger térségét több környezeti veszély is fenyegeti, amelyek a biológiai sokféleséget, a természeti erőforrásokat, a lakható területeket és az egészséget veszélyeztetik. A mediterrán régió számos országa szembesül gyakori vízhiánnyal, aszályokkal, árvizekkel és tüzekkel a Földközi-tenger északi és déli partján. Az UMT titkársága ezen természeti csapások valamint a környezetszennyezés ellen indított széleskörű projekteket, illetve meghatározta a regionális prioritásokat, nevezetesen a tengeri környezet védelméről szóló H2020 kezdeményezést, amelynek az a célja, hogy 2020-ig a szennyezés 80%-át megszüntessék. Az UMT másik fő prioritása ebben a kategóriában a víz kérdése köré csoportosul, ez a program négy pillérből áll: a vízellátás irányítása, a víz elérhetősége és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a vízigény kezelése és a vízellátás finanszírozása.

### 3.4.1. Mediterranean RESCP POST RIO+20

A 2015-ben indított, 8,9 millió euro költségvetésű projekt célja, hogy elősegítse a finanszírozáshoz való hozzáférést azon vállalkozások számára, amelyek a fenntartható fogyasztási és termelési modelleket adaptálják és az erőforrásaikat hatékonyan használják fel, valamint ösztönözze a zöld ipari termelést és a vállalkozói szellemet.

A négyéves időtartamú projekt célja, hogy aktívan támogassa a fenntartható fogyasztási és termelési szokások használatát a mediterrán térségben, azaz azt, hogy a KKV-k forrásokhoz jussanak és bevezethessék a fenntartható fogyasztás és termelés (SCP) modelleket Egyiptomban, Jordániában, Marokkóban és Tunéziában. Emellett technikai segítségnyújtásban részesülnek a zöld iparágak (RE) vállalkozói a Nyugat-Balkánon és Törökországban.

A projekt eredményeként számos iparágban nőni fog az SCP/RE elveket alkalmazó vállalkozások száma. Minimum 30 demo projektet terveznek sikeresen végigvinni és további 100 új helyi kezdeményezés finanszírozását tervezik. Emellett 10 új zöld vállalkozás megalapítása is szerepel a projekt-tervezetben, melyek közül a legjobb négy teljes finanszírozásra számíthat. Továbbá kialakításra kerül egy web-alapú regionális platform is, ahol az érintettek integrált formában találnak információkat a témában a regionális és nemzetközi kezdeményezésekről.

## MEDITERRANEAN RESCP POST RIO+20

Supporting the adoption of Sustainable Consumption and Production (SCP) and Resource Efficiency (RE) models in the Mediterranean Region



### 3.5. Közlekedés és városfejlesztés

Az UMT a biztonságos és könnyen elérhető tengeri és szárazföldi utakat alapvető fontosságúnak tartja a kereskedelmi kapcsolatok javítása és a gazdasági fejlődés elősegítése szempontjából. Ennek érdekében kiemelten kezelik a régiók közötti autópályák, vasútvonalak fejlesztését, a tengeri közlekedés biztonságának javítását, valamint a tengeri és a városi közlekedés folyamatos fejlesztését. Az UMT emellett koordinációs szerepet játszik az euro-mediterrán térség fenntartható városfejlesztési stratégiájának megvalósításában is. A folyamatban lévő projektek a következők:

#### 3.5.1. Imbaba városfejlesztési projekt

Imbaba egy Kairó mellett elhelyezkedő város, mely a robbanásszerű urbanizáció egyik áldozatává vált. Túlnépesedett, építési koncepció nélkül kialakult város lett, így Giza kormányzósága eldöntötte, hogy teljesen rehabilitálja a várost és a hozzá tartozó egykori repteret is annak érdekében, hogy a várost élhetőbbé tegyék.

#### 3.5.2. Jordán vasúthálózat-fejlesztési projekt

A projekt célja az észak-déli vasúti folyosó kiépítése, mely a szíriai határtól egészen Aqaba város kikötőjéig tart (509 km hosszan), és magában foglalja a jordán fővárost, Ammant, valamint az azt körülölelő ipari- és logisztikai parkot is. Az épülő vasút jordán szakasza a transz-mediterrán vasúthálózat egyik legfontosabb láncszeme, ez köti ugyanis össze az Európából Törökországon keresztül érkező vasútvonalat az öböl-menti országok által épített vasúthálózattal, így közvetlen kapcsolatot teremt Európa és a Közel-Kelet között.

### 3.5.3. A Transz-Maghreb autópálya-hálózat központi szakaszának befejezése

A hiányzó autópálya-szakasz megépítésével összeköttetés jöhet létre a marokkói, az algériai és a tunéziai autópálya-hálózat között. Ennek köszönhetően megszakítás nélkül lehet majd eljutni a marokkói Agadirból a tunéziai-líbiai határon fekvő Ras Jedirbe. A megépülő út egyrészt csökkenti a menetidőt az egyes állomások között, másrészt – várhatóan – mérsékli a balesetek számát is. Továbbá példát mutat három központi Maghreb ország sikeres együttműködésére.

### 3.5.4. Az euro-mediterrán térség fenntartható városfejlesztési stratégiája

A projektben pénzügyi támogatások segítségével – melyeket az Európai Beruházási Bank, a német KfW Bank-csoport és a francia Fejlesztési Ügynökség biztosít – valósítanak meg különböző urbanisztikai projekteket a dél-mediterrán országokban. Ezen projektek fő célja, hogy hozzájáruljanak a fenntartható városfejlődés elősegítéséhez, másrésztől útmutatásokat adnak egyes városfejlesztési projekteken, melyek integrálják a szociális, gazdasági és környezeti tényezőket egyaránt.

### 3.5.5. LOGISMED kereskedelmi tevékenységek

A szakképzett munkaerő hiánya és az ehhez kapcsolódó szükséges továbbképzések logisztikai szektorban tapasztalt alacsony színvonala visszaveti a régió világkereskedelmi teljesítményét. A projekt célja, hogy különböző logisztikai oktatási programok révén megfelelően képzett munkaerő álljon rendelkezésre.

## 3.6. Energiapolitika

A klímaváltozás, mint probléma kezelése 2014-ben hivatalosan is bekerült az UMT célkitűzései közé. A program szorosan kapcsolódik az energiapolitikához, így a kezdeményezés legfőbb eleme a megújuló energiaforrások használatának támogatása és népszerűsítése. A klímaváltozás hatásai legalább akkora problémákat okoznak a térségben, mint a vízhiány, az elsivatagosodás és az extrém időjárási események. Emellett az UMT létrehozta a Klímaváltozási Szakmai Csoportot, mely regionális platformként működik, s célja, hogy megvizsgálja, milyen programok, kezdeményezések és struktúrák szükségesek ahhoz, hogy szinergiák jöjjenek létre az egyes stakeholderok - a magán- és az állami szektor - között az energiapolitika területén.

### 3.6.1. Kiterjesztett Technikai Bizottság (ETC)

Felismervén az energiapolitikában rejlő kihívásokat, az UMT felállított egy bizottságot, melynek tagjai a tagállamok, pénzügyi intézmények, regionális szervezetek, iparvállalatok és szakértők, annak érdekében, hogy erősítse az együttműködést az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások területén. A Bizottság célja, hogy elősegítse a párbeszédet az egyes résztvevők között, továbbá meghatározza, támogassa és figyelemmel kísérje az egyes projekteket. Az ETC 2014-es tevékenysége során létrehozott egy munkacsoportot, melynek célja a projektek pontos feltérképezése és a következő kulcstényezők előmozdítása: „legjobb gyakorlatok”, infrastruktúra, energia-hatékonyság, munkahely-teremtés.

### 3.6.2. Tafila szél erőmű-park projekt

A Tafila szél erőmű-projekt teljesen új, megújuló energiaforrás-projekt a mediterrán térségben, mely a Jordán villamosenergia-felhasználás 3%-át fogja megtermelni. A terv tökéletesen illeszkedik a Jordán energiapolitika azon célkitűzéseihez, melyek szerint 2020-ra az ország energiaszükségletének 10%-át megújuló energiaforrásokból szeretnék előállítani. A projekttel csökkenteni kívánják az ország külföldtől való energia-függőségét, s így egyrészt növelnék az ország energia-biztonságát, másrésztől csökkentenék a károsanyag-kibocsátást is.

## 5. Az arab tavasz hatása az Unió a Mediterrán Térségért szervezetre

Ha az UMT szervezet tevékenységét az arab tavasz eseményeinek tükrében vizsgáljuk, akkor két időszakot különíthetünk el, melyek főbb jellemzői összhangban vannak a közvélemény hangulatának alakulásával.

Az első időszak közvetlenül az arab tavasz kivirágzását követő időszak, amely során egymás után dőltek meg vagy jelentősen módosultak a korábbi autoriter rendszerek. Az eseményeket az európai közvélemény nagy lelkesedéssel fogadta, mert bíztak a demokratikus átalakulás lehetőségében; mely sokak szerint magával hozta volna az UMT további elmélyülését is.

A második korszak már a kijózanodás kora, amikor a világ közvéleménye számára világossá vált, hogy az arab tavasz nem hozza el a várt eredményeket. Ehelyett a szélsőségek (iszlamisták) előretörését (Tunézia), a már meglévő autoriter rendszerek kismértékű módosulását (Marokkó), gyenge központi hatalmakat (Egyiptom), vagy teljes polgárháborút hagyott maga után (Szíria). Az UMT nem tudta kezelni a felmerülő konfliktusokat, szerepe marginalizálódott a térségben, s így a kezdeti integrációs szerepébe vetett bizalom is megrendült.

### 4.1. Az Unió a Mediterrán Térségért tevékenysége az arab tavasz alatt

Khadidja GUEBACHE-MARIASS (a nizzai Sophia Antipolis egyetem oktatója) szerint az UMT az arab tavasz alatt hallgatásáról és cselekvőképtelenségéről híresült el, semmi határozott előrelépést nem tudott felmutatni. Ez egyrésztől betudható annak, hogy az egyik társelnök az arab tavasz folyamán megbuktatott Hoszni Moubarak volt, míg a másik az elmenekült tunéziai elnök, Ben Ali. Az UMT hitelessége a polgári lakosság körében teljesen erodálódott, amit még tovább csökkentett az a tény, hogy a két fent említett államfő mellett az UMT megalakításában részt vett az egykori líbiai diktátor, Mouammar Kadhafi is.

Az UMT helyzetét korábban tovább nehezítette, hogy szinte teljesen ismeretlen volt a déli és keleti tagországok lakossága körében, az arab tavasz azonban alkalmat adott arra, hogy tevékenységével népszerűsíteni tudja saját magát a csoportosulásban résztvevő állampolgárok között. Így több olyan kis, de annál fontosabb lépés történt, mellyel az UMT megpróbált nyitni a civil lakosság felé. Az első ilyen az angol-francia-arab nyelven elérhető honlap elindítása volt, ahol megtalálhatóak a szervezet céljai, tevékenysége, sajtó-megjelenései és az elérhető támogatások is. Ezzel egyrésztől átláthatóbbá és elérhetőbbé tették a szervezetet a nagyközönség számára, másrésztől az egyes célcsoportok könnyebben tudtak információkat szerezni a különböző támogatási projektekről. Az UMT több vállalkozásfejlesztési program elindításában is meghatározó szerepet vállalt.

Az arab tavasz megmutatta az UMT gyöngeségeit, láthatóvá vált, hogy az EU is képtelen – a szervezeten keresztül – konfliktuskezelő szerepet vállalni és megoldást nyújtani a térségben felmerült válságra. A helyzetet tovább bonyolította, hogy az egyes tagállamok más-más megoldást láttak jónak. Jól példázza ezt a Líbiában végrehajtott katonai intervenció, melyben Franciaország és Nagy-Britannia vett részt.

Kommunikáció és menedzsment szempontjából is bonyolódott a helyzet, mivel sokáig nem sikerült egy mindenki számára elfogadható jelöltet találni az UMT főtitkári posztjára. Az első főtitkárnak, a jordán Ahmad Massa'deh-nek a kinevezése után egy évvel le kellett mondania, főként az izraeli-palesztin konfliktus miatt. 2011-ben a tunéziai Youssef Amrani lett a főtitkár, aki a tunéziai belpolitikai események hatására hazájában folytatta tovább politikai karrierjét. Elnöksége alatt – mely az arab tavasz első évét jelenti - elindították a főtitkárság honlapját és megrendezésre került az első „Édes és Sós Vízi Mediterrán Fórum” is Marrakechben.

Amrani utóda a marokkói Fathallah Sijilmassi lett, aki 2012 januárja óta tölti be a pozíciót. Azóta az UMT tevékenységi köre a vízügyi kérdés mellett, mely a mediterrán térség száraz időjárási viszonyai miatt kiemelten fontos, tovább bővült. Kiemelt szerepet kapott a nők helyzete, így több feminin fórumot, vállalkozási támogatást indítottak, melyek célja a nők integrálása a gazdasági, politikai és társadalmi életbe. Emellett kiemelt szerepet kapnak a vállalkozásfejlesztési és infrastrukturális támogatások és projektek, illetve az ezzel kapcsolatos konferenciák és vitaestek.

Az UMT azonban nem tudott határozott, konkrét választ adni az arab tavasz eseményeire, nem tudta betölteni egy esetleges stabilizátor szerepét, melyet akár egy ilyen megújulás során fel is vállalhatott volna. Timo Behr (finn származású, a nemzetközi kapcsolatok területén dolgozó kutató és egyetemi tanár, jelenleg az Egyesült Arab Emírségek Külügyminisztériumának munkatársa) szerint az európai politikából hiányzik egy hosszú távú geopolitikai stratégián

alapuló szemléletmód, így nem tudhatjuk, hogy az UMT hogyan lesz képes szembenézni az egyre komplexebb problémákkal, melyek a térségben időről időre felbukkannak.

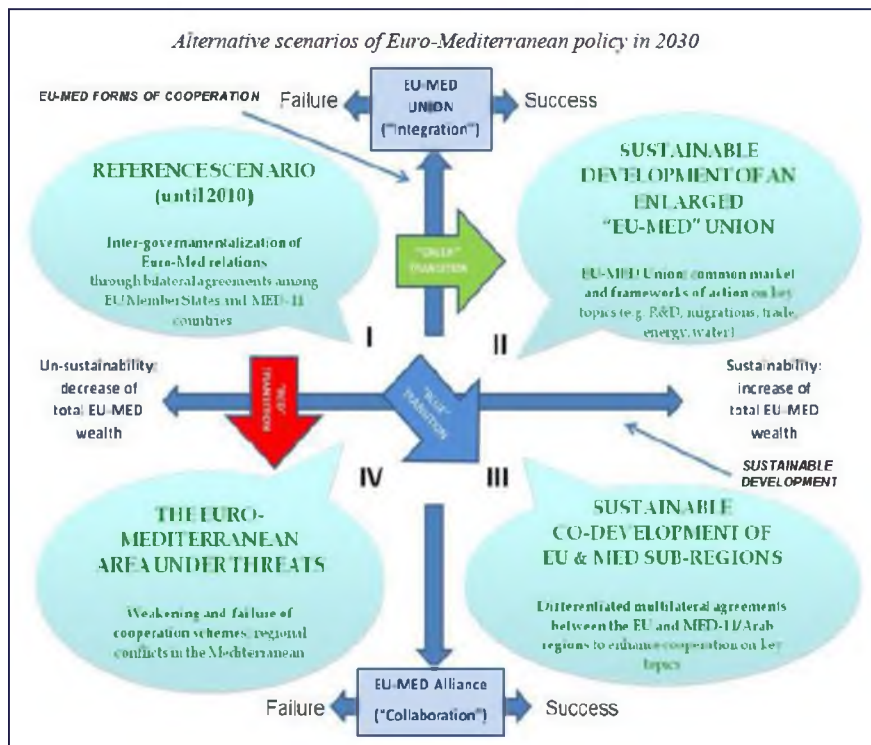
Az UMT cselekvőképtelenségét jól mutatja, hogy a csoportosulás déli országaiból vagy az azokon keresztül áramló menekültáradattal kapcsolatban sem tud segítséget nyújtani. Holott Simon SUTOUR (a francia szenátus tagja, annak európai ügyekért felelős bizottságának alelnöke), Mme Bernadette BOURZAI (a francia szenátus korábbi tagja, európai parlamenti képviselő is volt), M. Jean-François HUMBERT (a francia szenátus korábbi tagja) és Mme Catherine MORIN-DESAILLY (a francia szenátus tagja) 2013-2014-es jelentésükben kiemelik, hogy az UMT-nek egy konkrét támogatási politika keretében kellene szubvenciót nyújtani a migrációs probléma kezelésére, amely akkor még csak Lampedusa szigetére koncentrált.

Az UMT szerepének marginalizálódását jól mutatja az EU Európai Szomszédságpolitikájával (ESZP) kapcsolatos együttműködés változása is. Az UMT egészen 2011-ig szoros együttműködésben állt az ESZP-vel, mellyel közösen kerestek válaszokat a különböző szakpolitikai kérdésekre, úgymint vízügy, környezetszennyezés és gazdaságpolitika. Az arab tavasz után az ESZP saját projექtekkel próbált az arab térségen segíteni. Így az Európai Bizottság 2011. március 8-ai *„Partnerség a demokráciáért és a gazdasági fejlődésért a Dél-Mediterrán térségben”* közleményében kifejezte elkötelezettségét, majd 2011. május 25-én az új szomszédságpolitika nevében jelentette meg másik indítványát *„Új stratégia az átalakuló szomszédsági politika tükrében”* címmel. A gyakorlati lépésekre egészen 2011. szeptember 27-ig kellett várni, amikor elindították az ún. *„Támogatás a kapcsolatokért, a reformokért és növekedésért”* (SPRING) nevű programot, melynek keretében 540 millió eurót osztottak szét az arab térségben - különböző társadalmi szervezetek és vállalkozások között. Mindez már az UMT nélkül került végrehajtásra.

## 4.2. Lehetséges fejlődési utak az Unió a Mediterrán Térségért számára 2030-ra

Érdeemes megvizsgálni milyen alternatívái lehetnek a szervezetnek a következő 15 évben az euro-mediterrán kapcsolatok tekintetében. Rym Ayadi és Carlo Sessa tanulmányukban négy lehetséges fejlődési irányt vázolnak fel.

Koordinátarendszerükben a fenntarthatóság és integráció mentén vizsgálják meg az egyes lehetséges kimeneteleket. Itt a legpesszimistább alternatíva szerint (IV) az euro-mediterrán térség szövetségi rendszere veszélybe kerül, s egymást váltják a kisebb-nagyobb konfliktusok, állandó bizonytalanságot okozva, s ezáltal táptalajt biztosítva a különböző terrorista szervezetek számára. A kooperáció hiánya megakasztja az együttműködést az olyan fontos kulcsterületeken, mint a migrációs politika, a tudomány, a technológia, az oktatás, a mezőgazdaság, a biztonság vagy az energiapolitika.



Forrás: Rym Ayadi és Carlo Sessa: What scenarios for the Euro-Mediterranean in 2030 in the wake of the arab spring?, MedPro Policy paper No. 2 (2013. 02. 25.)

A lehetséges alternatívák között tartják számon a már meglévő kormányközi kapcsolatokon alapuló UMT-t, mely a jelenlegi szövetségnek felel meg (I). Ha azonban nem lesz előrelépés az országok közötti kapcsolatrendszerrel illetően 2030-ra, akkor ezt kudarcként kell elkönyvelni, állítják a szerzők.

A másik oldalról viszont az UMT elmélyülhet (II), s 2030-ra egy euro-mediterrán közös piaci térség is kialakulhat, mely ellensúlyként szolgálhat a formálódó hárompólusú világban (Kína és Egyesült Államok mellett, az euro-mediterrán térség, mint egy harmadik lehetséges központ). Az egységes piac mellett akár közös fejlesztési, migrációs és energia politikát is kiépíthet 2030-ra a térség. Természetesen ennek az egyik alapvető motorja lenne a már meglévő UMT, mely azonban idővel átalakulna az egyre inkább elmélyülő integráció hatásának köszönhetően.

A negyedik lehetséges alternatíva szerint nem egy uniót, hanem egy szövetségi rendszert alkotna a térség. Itt a két régió elkülönülve marad – azaz nem alkotnak közös piacot, s közös szakpolitikákkal sem rendelkeznének. Ennek oka, hogy a csoportosulásban résztvevő országok meglehetősen eltérő adottságokkal rendelkeznek, így az egyes régiók külön-külön indítanának el kezdeményezéseket. A régiók különböző szereplői szerződéses úton lépnének kooperációra a különböző szakterületeket tekintve, vagyis nem egy közös piac és nem közös szakpolitikák kiépítésével.

## Felhasznált források

- <http://ufmsecretariat.org/>
- <http://middleeast.about.com/od/humanrightsdemocracy/a/Definition-Of-The-Arab-Spring.htm>
- [http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/hu/displayFtu.html?ftuId=FTU\\_6.5.4.html](http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/hu/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.5.4.html)
- <http://www.grotius.hu/doc/pub/TLPYFK/74%20horvath%20jeno.pdf>
- [http://kitekinto.hu/europa/2008/03/05/megis\\_lesz\\_mediterran\\_unio/#.VX\\_f\\_mcw\\_IU](http://kitekinto.hu/europa/2008/03/05/megis_lesz_mediterran_unio/#.VX_f_mcw_IU)
- [http://www.kulturpont.hu/content.php?hle\\_id=9608#barcelona](http://www.kulturpont.hu/content.php?hle_id=9608#barcelona)
- <http://www.corvinusembassy.com/ep/index.php?page=2&article=2&show=69>
- <http://www.medproforesight.eu/system/files/MEDPRO%20PP%20No%202%20WP9%20Rym%20Avadi%20and%20Carlo%20Sessa.pdf>
- [http://www.pourlasolidarite.eu/sites/default/files/publications/files/wp-upm\\_0.pdf](http://www.pourlasolidarite.eu/sites/default/files/publications/files/wp-upm_0.pdf)
- [http://www.nonfiction.fr/article-5436-les\\_printemps\\_arabes\\_une\\_nouvelle\\_occasion\\_manquee\\_pour\\_lupm.htm](http://www.nonfiction.fr/article-5436-les_printemps_arabes_une_nouvelle_occasion_manquee_pour_lupm.htm)
- [http://www.lepoint.fr/politique/emmanuel-berretta/hollande-tente-une-relance-de-l-union-pour-la-mediterranee-15-09-2013-1731200\\_1897.php](http://www.lepoint.fr/politique/emmanuel-berretta/hollande-tente-une-relance-de-l-union-pour-la-mediterranee-15-09-2013-1731200_1897.php)
- <http://www.iemed.org/observatori-fr/arees-danalisi/arxiu-adjunts/anuari/iemed-2013/Behr%20printemps%20arabe%20relations%20euromed%20FR.pdf>
- <http://www.senat.fr/rap/r13-100/r13-1001.html>
- <http://www.eppgroup.eu/hu/news/Immigration%3A-more-cooperation-with-Mediterranean-countries-necessary>